

Kemianteollisuuden nuorten oppisopimusmalli

Työsuojeluopas

Tässä oppaassa saat vastauksia seuraaviin kysymyksiin

- Mitä nuorilla työntekijöillä tarkoitetaan?
- Mitä lainsäädäntöä nuoriin sovelletaan?
- Miten pitkiä työvuoroja ja mihin kellonaikaan nuori voi työskennellä?
- Mitä on vaaralliseksi ja haitalliseksi luokiteltu työ ja mitä pitää tehdä jos nuori työntekijä tekee vaaralliseksi lueteltua työtä?
- Millaista perehdytystä, opastusta ja ohjausta nuori tarvitsee yleisesti ja vaaralliseksi ja työksi luokiteltua työtä tehdessään?
- Mitä erityistä pitää ottaa huomioon nuoren työntekijän työn tekemisen valvonnassa?
- Mitä tarkoittaa erityisen haitallinen työ ja miksi sitä ei pääsääntöisesti saa teettää nuorella?

Nuoret työntekijät

- Nuorella työntekijällä tarkoitetaan alle 18-vuotiasta työntekijää.
- Koulutusopimusoppilas ei ole työsuhteessa.
 - Noudatetaan työturvallisuuslakia ja lakia nuorista työntekijöistä sekä asetusta nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä.
- Oppisopimusoppilaan kanssa solmitaan työsopimus.
 - Määräaikainen, perusteena oppisopimussuhde.
 - Noudatetaan työssä normaalistikin noudatettavaa lainsäädäntöä ja lisäksi lakia nuorista työntekijöistä sekä asetusta nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä.
- Laissa nuorista työntekijöistä säädetään työajoista, ylitöistä, työajan sijoittelusta, tauoista sekä vuorokausi- ja viikkolevosta, terveystarkastuksesta ja nuorten työntekijöiden luetteloinnista.

Työterveyshuollon kuuleminen

- Työnantajan on käytettävä työterveyshuoltoa arvioidessaan työstä ja työolosuhteista nuorelle työntekijälle aiheutuvaa terveysvaaraa vaarallisissa töissä siten kuin siitä työterveyshuoltolaissa (1383/2001) ja sen nojalla säädetään.
- Työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:n 2) kohdan mukaan työterveyshuollon kuuluu arvioida ja seurata työperäisten terveysvaarojen ja haittojen, työntekijöiden terveydentilan sekä työ- ja toimintakyvyn selvittämistä mukaan lukien työstä ja työympäristöstä aiheutuva erityinen sairastumisen vaara sekä edellä mainituista seikoista johtuvat terveystarkastukset ottaen huomioon työntekijöiden yksilölliset ominaisuudet.
- Valtioneuvoston asetusta terveystarkastuksista erityisen sairastamisen vaaraa aiheuttavissa töissä (1485/2001) sovelletaan myös nuorten vaarallisia töitä koskevan asetuksen tarkoittamiin töihin.

Nuorten työntekijöiden työaika

	15-17-vuotiaat
Säännöllinen työaika	• Enintään 8h / vrk• Enintään 40h / vk
Vuorokautinen ja viikoittainen ylityö	• Enintään 80 h/vuosi• Poikkeusluvalla lisäksi 40 h/vuosi• Päivittäinen työaika enintään 9 h/vrk• Viikoittainen työaika enintään 48 h/vko
Työajan sijoittaminen	• Klo 06.00-22.00• Ammattikoulutukseen liittyvässä 2-vuorotyössä enintään klo 24:ään asti
Päivittäinen lepoaika/ruokatauko	• 30 min, jos työaika yli 4 h 30 min/vrk
Keskeytymätön vuorokausilepo	• 12 h
Keskeytymätön viikkolepo	• 38 h

Nuori työntekijä ja vaarallinen työ

- Eräät työtehtävät on katsottu niin vaarallisiksi tai haitallisiksi, että niiden teettämistä nuorilla on rajoitettu. Vaarallinen tai haitallinen työ voi olla esimerkiksi leikkaantumisen tai puristumisen erityinen vaara tai muu erityinen vaara tai tiettyjen kemiallisten aineiden tai seoksien käsittely.
- Erityisen haitallista työtä ei lähtökohtaisesti saa teettää nuorilla lainkaan.
- Vaarallista työtä saa tehdä 16 vuotta täyttänyt nuori työntekijä, jos työn turvallisuudesta sekä opastuksesta ja ohjauksesta on huolehdittu.
- Työnantajan on varmistettava, että nuoren työntekijän käyttöön tarkoitetuista laitteista, aineista tai työolosuhteista ei ole erityistä tapaturma- tai terveysvaaraa nuorelle itselleen tai muille.

Nuori työntekijä ja vaarallinen työ

- Nuorille työntekijöille vaarallisten töiden esimerkkiluettelo löytyy [sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta nuorille työntekijöille vaarallisten töiden esimerkkiluettelosta \(188/2012\)](#).
- Luettelo jakaantuu seuraaviin otsikoihin
 - 1 Mekaaniset vaaratekijät (leikkaantumisen tai puristumisen erityinen vaara tai muu erityinen vaara)
 - 2 Kemiaalliset vaaratekijät (vaaraa voi aiheutua aineista ja seoksista)
 - 3 Fysikaaliset vaaratekijät
 - 4 Sähköiset vaaratekijät
 - 5 Ruumiillinen liikarastitus
 - 6 Biologiset vaaratekijät
 - 7 Eräät työt

Nuori työntekijä ja vaarallinen työ

- Jos vaarallinen työ liittyy ammatilliseen koulutukseen, esimerkiksi työssäoppimisjaksolla, ammatillisen **koulutuksen järjestäjä tekee yhdessä työssäoppimispaikan kanssa** ennakoilmoituksen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle ennen vaarallisen työn aloittamista ja teettämistä.
- Ilmoituksen voi tehdä useammasta nuoresta kerrallaan.
- Voit tutustua ilmoitukseen: **[Ilmoitus 16–17-vuotiaiden nuorten työntekijäin käyttämisestä vaaralliseen työhön \(pdf\)](#)**
- Lomakkeesta löydät aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueiden yhteystiedot.

Ennakoilmoituksesta

- Lomakkeelle ilmoitetaan
 - työnantajan ja työskentelypaikan tiedot
 - millaisesta työstä on kyse
 - milloin sitä on tarkoitus tehdä
 - millaisia vaaroja työstä aiheutuu
 - miten vaarat on tarkoitus estää.
- Ilmoitus tehdään työpaikkakohtaisesti. Jos työolosuhteet eri työskentelypaikoilla tai osastoilla poikkeavat toisistaan tai siihen muuten on aihetta, voidaan ilmoitus laatia osasto- ja työskentelypaikkakohtaisesti.

Ennakoilmoituksesta

- Lomakkeen täyttäminen ohjaa oppilaitosta ja työssäoppimispaikkaa yhdessä arvioimaan työssäoppimispaikan vaaroja ja toteuttamaan riittävät toimenpiteet nuoren työntekijän erityissuojelun toteuttamiseksi.
- Lomakkeella on tarkoitus kuvata, millaisesta työstä on kyse, kuvata ja arvioida vaarat sekä toimenpiteet, joilla työnantaja on huolehtinut siitä, ettei laitteista, aineista taikka työolosuhteista ole erityistä vaaraa nuorelle työntekijälle tai hänen työnsä takia muille henkilöille.
 - Selvitettäessä ja arvioitaessa työn vaaroja noudatetaan soveltuvin osin, mitä työturvallisuuslain 10 ja 11 §:ssä säädetään.
 - Vaaran arvioinnin kannalta on merkitystä myös työpäivän pituudella ja työajan sijoittelulla.
 - Jos vaarallista työtä joudutaan tekemään yöaikana tai käyttämään poikkeuksellisia työaikoja, tulisi siitä ohjeistuksen mukaan mainita ilmoituksessa.

Ennakoilmoituksesta

- Lomakkeessa edellytetyt asiat käydään aidosti yhteistyössä oppilaitoksen ja työssäoppimispaikan välillä arvioiden läpi työssäoppimispaikassa ja toteutetaan riittävät toimenpiteet nuoren työntekijän erityissuojelun toteuttamiseksi.
 - Lomakkeessa tulee kuvata riittävän tarkasti kohta kohdalta niissä kysyttävät asiat. Pelkkä toteamus: "riittävä", "käyty läpi", "kokeneempi seuraa", "varmistetaan perehdytyksessä" ei riitä.
- Ilmoitettujen tietojen perusteella aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueilla voidaan harkita jatkotoimenpiteitä, mukaan lukien työpaikkatarkastuksen tarpeellisuus.

Ennakoilmoituksesta

- **Oppilaitos toimittaa** ilmoituksen sen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle, jonka toimialueella työpaikka sijaitsee.
- Ilmoitusta on **täydennettävä**, jos turvallisuuteen vaikuttavat olosuhteet muuttuvat olennaisesti. Työnantajan tehtävä ilmoittaa oppilaitokselle.

Perehdytys, opastus ja ohjaus

- Työnantajan tulee varmistua, että nuorella on riittävät tiedot ja taidot työn turvallisesti suorittamiseksi.
- Nuoren tulee tietää
 - työhön liittyvät riskit ja miten ne hallitaan.
 - miten toimitaan poikkeustilanteissa, kun jotain yllättävää tapahtuu.
- Poikkeustilanteita ovat muun muassa koneisiin ja laitteisiin liittyvät häiriö- ja vikatilanteet, mutta myös se, että nuori mahdollisesti ei muistakaan, miten hänen piti työ turvallisesti suorittaa.
- Nuorelle täytyy selvittää, miten hän poikkeusoloissa toimii ja keneltä hän saa apua ja neuvoja näissä tilanteissa. Myös se kenelle nuori ilmoittaa poikkeustilanteet, tulee selvittää hänelle.
- Nuorella on lupa ja nuoren pitää sekä unohtaessaan että poikkeustilanteessa kysyä ja kääntyä jonkun vanhemman tai kokeneemman puoleen.

Vaarallista työtä tekevän nuoren perehdyttäminen

Nuori on tarpeellisella tavalla ja tarpeellisessa laajuudessa ohjattava ja perehdytettävä:

- 1) työpaikan olosuhteisiin, työn turvalliseen tekemiseen ja siihen mahdollisesti liittyviin terveysvaaroihin ja niiden torjuntaan;
- 2) koneiden ja laitteiden sekä kemiallisten tuotteiden toimintatapaan ja niistä johtuviin työmenetelmiin;
- 3) turvallisiin menettelytapoihin, joita on noudatettava tuotantotoiminnan aloituksessa ja lopetuksessa, koneiden puhdistuksessa, säädössä, huollossa ja korjauksessa sekä tuotantotoiminnan ennakoitavissa olevissa häiriötilanteissa samoin kuin koneiden ja laitteiden vioittuessa; sekä
- 4) käytettävien koneiden ja laitteiden sekä kemiallisten tuotteiden turvallisuusmääräyksiin samoin kuin työsuojelua koskevien säännösten mukaan työpaikalla noudatettaviin menettelytapoihin ja varotoimenpiteisiin sekä ensiapuohjeisiin.

Vaarallista työtä tekevän nuoren perehdyttäminen

- Ennen uuden työvaiheen aloittamista on varmistuttava, että nuori työntekijä on riittävästi perehtynyt kyseessä olevaan työhön ja siihen liittyviin vaaroihin sekä osaa noudattaa työturvallisuusohjeita.
- Työn kuluessa on lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota nuoren työntekijän ohjaukseen ja valvontaan.
- Nuori työntekijä on kunkin työvaiheen tai työmenetelmän omaksumisen ajaksi sijoitettava työskentelemään kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön opastuksen ja silmälläpidon alaisena.

Valvontavelvollisuus

- Työnantajan on jatkuvasti valvottava, että työ tehdään annettujen ohjeiden ja määräysten mukaan ja että työssä käytetään työnantajan edellyttämiä suojavälineitä.
- Valvontaan on kiinnitettävä erityistä huomioita nuorten työntekijöiden ja harjoittelijoiden osalta.
- Nuori tarvitsee enemmän huolenpitoa kuin kokeneempi työntekijä.

Erityisen haitallinen työ

- Nuorta työntekijää saa käyttää seuraaviin erityisen haitalliseksi määriteltyihin töihin vain työsuojeluviranomaisen myöntämällä erityisluvalla:
 - 1) työt, joissa esiintyy nuoren työntekijän ikään ja kokemukseen nähden liiallista rasitusta, huomattavaa vastuuta omasta tai toisten turvallisuudesta, huomattavaa taloudellista vastuuta tai erityisiä vaaroja, joita nuoret eivät kykene tunnistamaan tai välttämään;
 - 2) yksintyöskentely silloin, kun siihen liittyy ilmeinen tapaturman tai väkivallan vaara;
 - 3) työ, jossa altistutaan haitallisesti myrkyllisille aineille tai syöpää, perinnöllisiä perimävaurioita taikka sikiövaurioita aiheuttaville aineille tai aineille, jotka jollakin muulla tavalla voivat vaikuttaa ihmisen terveyteen pysyvästi;
 - 4) palo- ja räjähdysvaarallisten aineiden ja erittäin helposti syttyvien nesteiden käsittely ilmeisen vaarallisissa olosuhteissa; sekä
 - 5) työ, jossa altistutaan haitalliselle säteilylle.

Poikkeuslupa erityisen haitalliseen työhön

- Työsuojeluviranomainen voi sallia, että 16 vuotta täyttänyt nuori tekee kielletyksi määriteltyjä erityisen haitallisia töitä, jos se on välttämätöntä nuoren ammatillisen kehityksen kannalta.
- Ehtona on, että työ tehdään kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön valvonnassa ja työnantaja varmistaa nuoren turvallisen työskentelyn nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä annetun asetuksen edellyttämällä tavalla.
- Työnantajan on haettava poikkeuslupa Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelta. Hakemuksessa tulee perustella, miten ja miksi työ on nuoren ammatillinen kehityksen kannalta välttämätöntä.